

KROVITZKY BÁRÓ ESETE A KUTYÁVAL ÉS A KERTTEL

Krovitzky báró aránylag egyszerű ember volt, a báróságról nem sokat tartott, sőt valójában szinte semmit. Megszokta, kisgyerekkora óta, amikor anyja például ebédnél rászólt négy-ötéves fiára: „Egy Krovitzky báró nem maszatoz össze az abroszt.” Vagy: „Egy Krovitzky báró mindig udvarias, nem azt mondja az anyjának, »éhes vagyok«, hanem »kaphatnék valamit enni?«, és akkor vagy kapni fog, vagy nem, ahogyan azt az anyukája jónak látja.” Esetleg rövidebben: „Egy Krovitzky báró sohasem követelődzik.” Mindez kissé szokatlannak tűnhetett a népidemben, baj nem lett belőle, hiszen efféle nevelési gesztusokkal csak családi körben traktálta fiát Krovitzky báró anyja. (Népidemnek azért illik mondani azt a bizonyos huszadik századi négy évtizedet, amire sokan „a szocializmusban” kifejezéssel utalnak, mert szocializmusnak nem volt igazán nevezhető az a „népi demokrácia”, amit utána „az átkosnak” és „a rendszerváltás előttinek” is mondtak az emberek Magyarországon.)

Krovitzky bárónak arról nem volt tudomása, mikor és melyik király adományozta családjának a bárói címet, se arról, hogy miért vagy mennyiért. Erről nem világosította fel az anyja, ő pedig sohasem kérdezett rá. A magától értetődőre, arra, ami magától értetődően van, miért is kérdezne rá az ember, viseli, mint pólya után az alsónadrágot. Ki az, aki pucér fenekére és angyalbögyörőjére, tökére, farkára, faszára alsónadrág nélkül húzná fel a nadrágját?

Krovitzky bárónak volt egy foxterrierje, Lilike-nek hívta, ha valamiért dühös volt rá, akkor se Lilinek, hanem magázta. Lilike okos kutya volt, amikor meghallotta: „Lilike, maga meg mit csinál ott”, egyből mutatta, mennyire ké-

pes a bűnbánatra. Ami nem volt túl könnyű. Farkacskája elég rövid volt ahhoz, hogy látványosan behúzza, füle se volt akkora, hogy alaposan lelógathatta volna. És mivel a kutyának csak fejük, a foxterriereknek ráadásul téglakockafejük van, nem vághatnak bűnbánó arcot. Nem is könnyű megmondani, hogy tesszik láthatóvá és érezhetővé a szégyenkezésüket. Ezen Krovitzky báró is el-elgondolkodott kutyáját fürkésze. Arra jutott, hogy a szemével tette, lesütötte. Meg a fejével, el-elfordította. Sőt egész testével, ahogyan megjuhászkodott, mintha eltűnni igyekezne, fel-felpillantva gazdájára. Vagyis kutyalényével nagyon is emberi bűnbánatra képesen tudta szótlannul jelezni, hogy bizony penitenciára képes lelki alázattal járul gazdája elé, illetve igyekszik ott olyan piciny lenni, hogy mutathassa, ő bizony nincs is már igazából ott, csak jelezni akarja, hogy ő bizony a gazdája számára örök hűség-gel van, ő valahol és valahogyan mégis van.

Krovitzky báró méltányolta is Lilike érző odaadását, szeretetének és bizalmának melengető és haragot is lágyító zsenialitását, a rokonlelket, sőt az egyetlent, amelyikre mindig számíthatott.

Egyébként a báróságára is egyedül Lilike figyelmeztethette a budapesti utcákon, elsősorban a Városmajor környékén, hiszen a népidem zagyva idején valamiképpen és valamiért kiszűrődtek a foxterrierek a városból, holott 1949 előtt elég sokat lehetett látni ezekből a nem tudni, miért, úri kutyáknak, sportosnak, angolosan úrinak, nem arisztokratikusan előkelőnek számító ember-társakból.

Azon a napon, amelyikről szó lenne, zuhogott az eső, Krovitzky báró jobbnak látta, hogy lemondjon Lilike sétáltatásáról. Foxterrierként drótszőrű bundája rövid volt, sőt még kockafejének két szájközeli oldalán se hagyott a kutya-kozmetikus pofaszakállszerű pamacsokat, ami a Lilike-féle kisasszonyoknál sem volt ritka. Ám Lilike, ha esőbe került, mindig gondosan várt a nappali szobára, hogy lerázza magáról a vizet, sohasem kezdett bele a lépcsőházban vagy akár az előszobában. Neki megérte a dorgálást, amiről jól tudta, majd kijár neki. Nem, ezen a napon nem lesz sétálás, csak egy röpke ügyintézés a ház előtti fa tövében, utána pedig a szobafogság. Búsulva nézett gazdája után,

amikor az később elment és becsukta maga mögött az előszobaajtót, Lilike már előre tudta, az fog történni, látta gazdájának mozgásából, sőt némán szabadkozó arckifejezéséből.

Azt persze nem tudta, hogy Krovitzky báró azon a napon, amelyikről szó lenne, csak a patikáig megy el, mert fáj a torka, be van gyuladva az orra, igazán betegnek érzi magát, csak illedelmesen türtőzteti magát ennek szóba hozásától, hogy megkímélje őt, Lilikét a reménykedéstől. Hamarosan haza is tért és az ágyat választotta, ezúttal már megengedve magának néhány nyögést és zokszót. És ahogyan az órák múltak, egyre keservesebben szipákolt az ágyban, forgolódott a takaró alatt, csukta le, nyitotta resre szemét, szenvedett.

Egyedül élt, amióta feleségét elvitte egy vigéc, dehogy is a halál. A halált Krovitzky báró tisztesebbnek és megértőbbnek tartotta annál a gazembernél, aki feleségét, Matildát levette arról a két szép lábáról, amellyel az olyan kecsesen tudott a hálószobából a nappaliba lépni, a hálószobában a szőnyegről az ágyba, pongyoláját röpké mozdulattal küldve arra a bizonyos székre a toalet előtt, amelyikre mindig, kivéve azokat a napokat, amikor fáj a feje, és ezt a pongyola padlóra ejtésével is hangsúlyozta. Igen, efféle hűtlenséggel, érezte, tudta Krovitzky báró, Lilikénél nem kellett számolnia. Lilike is veszekedett olykor, úgy ugatott rá, de ritkán, és sohasem úgy, hogy veszélyeztette volna együttélésük harmóniáját.

Azon a napon, amikor Krovitzky báró délelőtt ágynak esett, már nem volt hajlandósága az esti sétát helyettesítő ház előtti fához fűződő ürítkezés asszisztálásához sem. Ez nem először fordult elő, ilyenkor csak kiengedte Lilikét, és a kapuból felügyelte az ügyintézkést.

A városnak azon a részén, ahol lakott, még nem írták elő a bizarr követelményt, hogy a kutyák sétáltatói gyűjtsék be, amit védencek maguk mögött hagynak, legyenek tekintettel a kétlábú járókelőkre (amivel persze megnehezítették a szagról érintkező négylábúak dolgát). Zsörtölődött is Krovitzky báró, hogy miért csak a kutyák gazdáira róják ki ezt a tortúrát, nem a macskák gazdáira is, bár tudta, ha nem élte is meg saját szemüleg, hogy a macskák szívesen végzik tulajdonképpen egyetlen dolgot – hiszen az egérfogás már csak vidéki pasz-

ziójuk lehetett – a lakásban elhelyezett és valamiféle sötét sóderféleséggel bélelt tepsyszerű tálcában, amire a kutyák nem lennének szoríthatók, hiszen azok csak továbbmentükben kaparnak egyet-kettőt, ami hagyományaik elföldelésére sohasem szolgál, és amire aszfalton sohasem kerül sor, hiszen olyan hülye kutya nincsen, amelyik szikráztatná a karmait.

Ezen a napon minderre nem gondolt szegény Krovitzky báró, csak szorongott, egyre lázasabban, hogy mi lesz vele és Lilikével, ha, ahogyan érezte, tényleg lebetegszik. Mindig volt valahogy, nem azért szorongott, mintha nem lett volna, csak a *lesz* más, mint a *volt*, a szorongás pedig jövő idejű tulajdonság, akárcsak a reménykedés.

Ezen a napon azonban az történt, hogy öszszekuszálódtak az idők, szinte meg is szűntek. Krovitzky báró ugyanis hirtelen arra ébredt, hogy kiengedte Lilikét a kertbe, a háromemeletes lakóház hátsó kertjébe, ahol néhány fa rostokolt, egy hatalmas fügefafa is. Hosszú, keskeny kert volt, párhuzamos a ház elülső oldalán futó utcával. Fű is volt benne, némi kevéske virág is, mindig akadt lakó a földszinten, aki megöntözte őket, ha ájuldozásuk megütötte a szemét. „A kertbe engedtem ki, a kertbe”, ébredezett, „nem is a mi kertünk volt”, ámult el, „álmodtam, igen, álom volt, álomkert”, révedezett, „de akkor is”, döbbsent meg. „Ha álomban tettem is, hogyan engedhettem ki oda”, és hiába kaparta rá az alvás elmúlt idejét, „hogyan is tehettem meg másokkal, a többiekkel, a többi lakóval?”

Az álomkert neki a bibliai volt, az Éden, és ha arra gondolt, abban mindig csak egyetlen emberre, saját magára, dehogy is arra, hogy a kert telis-tele van emberrel, mint a Széll Kálmán tér csúcsforgalom idején.

Krovitzky báró megdöbbsent. Attól döbbsent meg, hogy megdöbbsent, amiért kiengedte Lilikét a kertbe. Arra gondolt, ha a házban most mindenki külön-külön kertbe álmodta volna magát, amikor ő, akkor sem ugyanabba a kertbe. „Hogyan is lehetne olyan kert, hogyan is lehetett volna? Sohasem volt, nem is lesz soha.” Megrázta a fejét, és az ágyban féloldalra tápázkodva oda nézett, ahol Lilike aludni, legalábbis feküdni szokott a szőnyegen, amikor ő az ágyban, és ahol, fejét két mellső lábán nyugtatva, Lilike most is aludt.